

ELOGIU

talentului
și muncii

Despre însemnătatea Festivalului național „Cîntarea României” pentru destinele teatrului nostru s-au scris și se vor mai scrie nenumărate rapoarte și articole, studii și cărți, consemnînd, toate, ceea ce oamenii scenei trăiesc clipă de clipă și ceea ce publicul însuși simte și știe din propria-i experiență: imensa efervescentă spirituală care se declanșează, la fiecare nouă ediție, îndeosebi în fazele superioare ale competiției. Efervescentă spirituală care, însă — departe de a reprezenta o simplă etalare a valorilor, înveșmîntate în faldurile luci-toare ale actului artistic finit, putînd să pară, la prima vedere, rezultatul unui joc inspirat —, ascunde îndelungi efortări de cizelare a talentului, o muncă grea și dură, niciodată îndestul făptuită și niciodată deplin încheiată.

Am căutat a desluși, așadar, în toate spectacolele văzute ca membru al unuia dintre juriile care au colindat țara, în primăvara atît de fierbinte a acestui an, caratul de talent și de muncă implicate în viața unui sfert din numărul total al teatrelor noastre dramatice (situate în nouă județe), în efortul de creație al su-telor de muncitori celebri și anonimi ai scenei. Am urmărit înfăptuirile a mai bine de 120 de actori și actrițe, sub bagheta a zece regizori și tot atîția scenografi, conferind chip și contur concret „poveștilor” adevărate ca gest artistic și ca reflectare a realității socialiste românești actuale, imaginate în nouă piese (trei în premieră absolută), aparținînd cîtorva dintre dramaturgii importanți precum Paul Everac (*Ordinatorul*), D. R. Popescu (*Ca frunza dudului...*, *Rezervația de pelicani*, *Balconul*), Theo-

dor Mănescu (*Politica* și *Noaptea pe asfalt*), și Viorel Cacoveanu (*Valsul de la miezul nopții*), dar și unora care, cu onestă modestie, s-au străduit în ultima vreme să abordeze forme mai puțin frecventate ale istoriei apropiate: i-am numit pe juristul brașovean Emil Poenaru (*Primăvara eroului*) și pe ziaristul, cîndva miner, din Valea Jiului, Dumitru Dem. Ionașcu (*Primăvară în noiembrie*), ale căror piese conțin în titluri, deloc întimplător, același cuvînt, ce desemnează anotimpul speranțelor... Toate au fost (și sînt!), fiecare în felul ei, *piese grele* (și ca miză dramatică, și ca valoare estetică, și ca instrument de educație socialistă), opere serioase (chiar atunci cînd îmbracă, cel puțin pe alocuri, haina comediei), în care autorii au investit, desigur, priceperea lor de a sonda profunzimirile sufletului omenesc ori meandrele situațiilor și evenimentelor evocate, dar și foarte multă muncă, pentru a le face, pe toate acestea, și pe toate cele care alcătuiesc o piesă, perceptibile miilor, zecilor de mii de spectatori.

Spectacolele n-au fost nici ele, în majoritate, mai prejos de lucrările dramatice amintite. Unele, strălucitoare prin convergența aproape absolută a tuturor factorilor componenți (*Ca frunza dudului...* la Naționalul timișorean, *Politica*, la cel craiovean, apoi *Balconul*, la Reșița, ori *Rezervația de pelicani*, la Galați, create, cele dintîi de Ioan Ieremia și Emilia Jivanov, de Mircea Cornișteanu și V. Penișoară-Stegaru, iar cele din urmă de Mihai Manolescu, costume A. Hasnaș, de Dan Stoica și Victor Crețulescu), altele, remarcabile în anumite compartimente (at-

mosferă — la Braşov, în *Primăvara eroului*, la Piteşti, în *Ordinatorul*, la Petroşani, în *Primăvara în noiembrie*; precizia jocului de ansamblu — la Timişoara, în *Ordinatorul*, la Teatrul Maghiar, şi în *Valsul de la miezul nopţii*, la Teatrul German) — toate au vădit, laolaltă, talentul şi efortul susţinut, perseverent, citeodată frenetic, al celor ce le-au zămislit. Iar dintre aceştia, cei mai eficienţi s-au arătat a fi, prin capacitatea lor de esenţializare, precum şi de stimulare a energiilor puse în joc, *tinerii sau încă tinerii regizori* menţionaţi; aceasta, fără să subapreciem contribuţia meritorie a unor directori de scenă cunoscuţi mai de mult, precum Eugen Mercus, Mihai Raicu, Costin Marinescu, Ion Simionescu, Csereşnyés Gyula ori Mircea Moldovan.

Interpreţii, creatori ai individualităţilor umane ce se nasc pe scenă şi dispar de acolo seară de seară, dar rămân multă vreme în conştiinţa spectatorului, atunci când vocaţia autentică se împleteşte armonios cu mişcarea şlefuitorului de diamante, în zeci de repetiţii; actriţele şi actorii marcanţi, cei a căror personalitate îşi pune amprenta asupra epocii lor, potrivit adevărului rostit cîndva de Caragiale referitor la Iancu Brezeanu; dra-

gii noştri actori, nădrăvani şi sublimi, veşnicii copii teribili, ai maturităţii teatrului românesc, au innobilat, la rîndu-le, operele dramatice şi operele regizorale pe care le-am aplaudat, în variate faţete şi cu o bogată diversitate a mijloacelor de expresie. Ei se numesc — doar o parte dintre cei care ar merita citaţi — în ordinea vizionării spectacolelor: Virginia Itta Marcu (Braşov), Eugenia Creţoiu, foarte tinăra Estera Neacşu şi Vladimir Jurăscu (Naţional-Timişoara), Makra Lajos (Maghiar-Timişoara), Grigore Alexandrescu, Gabriela Cuc şi Andrei Peniuc (Reşiţa), Petre Gheorghiu-Dolj (Naţional-Craiova), Dem. Niculescu (Piteşti), Ioana Citta Baciuc, Carmen Strujac, Radu Jipa şi Grig Drîstaru (Galaţi), Peter Schuch (German-Timişoara). Ei au dat strălucire — mulţumită stăruinţei depuse în slujba Poeziei — şi unor recitaluri de certă valoare: Tudor Gheorghe (Craiova), Larisa Stase Mureşan (Arad), Dumitru Palade (Ploieşti), Ildiko Jarcsek-Zamfirescu, Mircea Belu şi Damian Oancea (Timişoara).

O primăvară întru totul fierbinte, o sărbătoare a talentului şi a muncii în teatrul românesc al anului '83!

Mihai VASILIU

Teme şi modalităţi variate

Fazele superioare ale Festivalului naţional „Cîntarea României” au confirmat, în ansamblu, tendinţele manifeste ale teatrului românesc de azi, în principalele sale compartimente: dramaturgia şi arta spectacolului. Între elementele definitorii demne de reţinut, după opinia noastră, se impune *varietatea*. Şi, în primul rînd, varietatea temelor literare, ca expresie a posibilităţilor largi oferite creatorilor de a-şi conecta talentul la „izvoarele” uriaşului proces al construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România. Despre varietate se poate vorbi şi în ceea ce priveşte modalităţile de montare, alături de directori de scenă şi scenografi consacraţi afirmîndu-se un masiv eşalon de tineri. În fine, cartea de vizită a şcolii noastre de actorie şi-a adăugat noi nume, caracterizate prin maturitate şi ambiţia performanţei.

Tipologia pieselor (unul sau mai multe acte) înscrise în Festival a cuprins într-o măsură elocventă, reprezentativă, preocupările scriitorilor, mai ales din ultimii

ani. Simpla lectură a listei de autori şi opere este un argument, elita dramaturgilor contemporani aflîndu-se (cu cîteva excepţii) la startul competiţiei: Horia Lovinescu (*Hanul de la răscruce, O întimplare*), Paul Everac (*Un fluture pe lampă, Ordinatorul, Serpentina*), D. R. Popescu (*Aceşti ingeri trişti, Ca frunza dudului... Rezervaţia de pelicani, Balconul*), Marin Sorescu (*Există nervi*), Sütő András (*Cain şi Abel, Gedeon cel minunat*), Dumitru Solomon (*Diogene ciinele*), Theodor Mănescu (*Politica I, Noaptea pe asfalt*), Romulus Guga (*Amurgul burghez*), M. R. Iacoban (*Hardughia*), Tudor Popescu (*Nu ne naştem toţi la aceeaşi vîrstă, Casa nebunului, Transmitem în direct*), Vasile Rebreanu (*Frumoasa Fernanda et comp.*), Paul Cornel Chitic (*Miriiala, Europa apart, viu sau mort!*). Piese noi, inedite de Adrian Dohotaru (*Insomnie*), Emil Poenaru (*Primăvara eroului*), Dan Mutaşcu (*Despot Eraclidul*), Viorel Căoveanu (*Valsul de la miezul nopţii*), Dumitru Dem. Ionaşcu (*Primăvară în noiembrie*), Ignatz Stösser (*Seceta*) ş.a.